

Gebiedsgerichte Terugkoppeling Nieuwkoopse Plassen

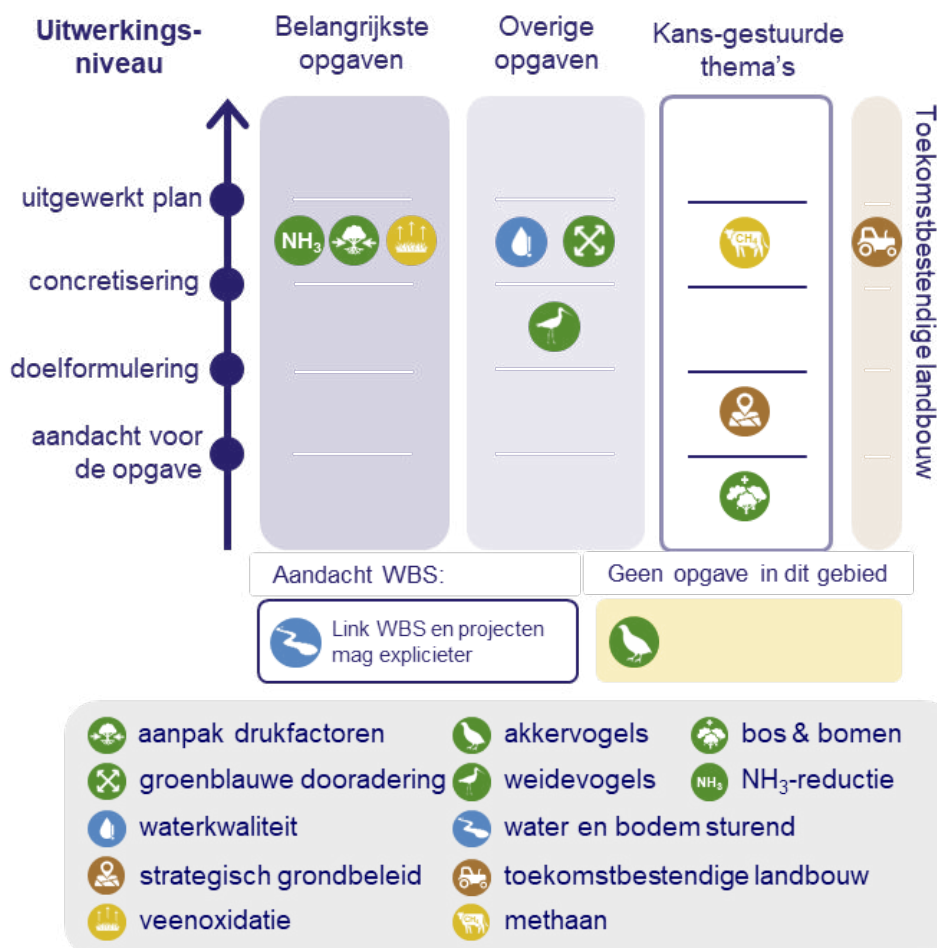
Inleiding

De provincie heeft met veel aandacht de gebiedsplannen van de 16 deelgebieden in Zuid-Holland geanalyseerd. Ze zijn in januari 2026 met waardering door Gedeputeerde Staten vastgesteld voor analyse. Deze gebiedsgerichte terugkoppeling is onderdeel van het Tweede Peilmoment. Per deelgebied staan we stil bij de opbrengsten, sterke punten en verbeteringsuggesties. De terugkoppeling is bedoeld om de deelgebieden de komende maanden verder op weg te helpen samen resultaten te realiseren en de gebiedsplannen te verbeteren. In september 2026 wordt een besluit van Provinciale Staten verwacht over de brede vervolgaanpak van de gebiedsprocessen in het ZH-PLG.

Hierna volgt inzicht in 1) de opbrengst van het gebiedsplan; 2) de sterke punten in het gebiedsplan; 3) verbeteringsuggesties voor het gebiedsplan en 4) een vooruitblik op de korte termijn.

Opbrengst gebiedsplan

Uitwerkingsniveau gebiedsplan

Randvoorwaarden

Het startdocument stelt ook een aantal randvoorwaarden voor verdere uitvoering, namelijk:

- **Economisch perspectief en verdienvermogen:** het uitgangspunt moet zijn dat agrariërs de ruimte hebben om te ondernemen en zo hun boterham te verdienen. Hierbij hoort ook erkenning en beloning van de stappen die al zijn gezet.
- **Juridische zekerheid en vergunningen:** duidelijkheid over doel, proces en route, zodat ondernemers niet in de verdrinking komen.
- **Beleidsruimte en maatwerk:** het gebied moet zelf invulling kunnen geven aan doelen. Stuur op realistische doelen, niet op maatregelen.
- **Governance en proces:** overheden moeten onderling afstemmen om te voorkomen dat er onuitlegbare verschillen ontstaan in aanpak en regels.
- **Samenwerking en draagvlak:** een zorgvuldig polderproces waar alle belangen een plek hebben is essentieel om de bottom-up aanpak een kans van slagen te geven.

Financiële impact

Met het startdocument van Nieuwkoopse Plassen zijn 3 projectvoorstellen ingediend. De financieringsbehoefte is op dit moment geraamd op €42,4 mln.

Sterke punten

Allereerst wil de provincie haar waardering voor het startdocument in Nieuwkoopse Plassen nog eens herhalen. Het is mooi om te zien wat het resultaat is van alle energie die afgelopen twee jaar door alle partijen in de samenwerking is gestoken. Met dit startdocument wordt een goede start gemaakt naar een goede balans tussen robuuste natuur en agrarisch ondernemerschap.

- Het is goed dat wordt geschetst welke inspanningen al zijn gedaan en dat wordt via verkenningen wordt bekeken wat de bijdrage hiervan is, zoals het realiseren van zo'n 1.000 ha nieuwe natuur (NNN) en het inrichten van het Fieldlab Groene Hart. Het is van belang dat de gedane inspanningen niet uit het oog raken en dat bekend wordt wat de bijdrage van deze inspanningen is.
- De poldergerichte aanpak waarbij wordt bekeken hoe de opgaven binnen de polders bij elkaar komen en op te werken naar integrale oplossingen lijkt kansrijk. Het is hierin goed dat de nadrukkelijke wens is uitgesproken om na het participatieve proces op deelgebiedsniveau, op polderniveau verder in gesprek te gaan over oplossingsrichtingen.
- De gebiedsanalyse is een goed vertrekpunt om door te werken naar een integrale oplossingen. Lichtend voorbeeld hierbij is de integrale analyse Meijegraslanden met doorrekening van alle opgaven. Op basis van die analyse is bestuurlijk als kijkrichting afgesproken dat in Meijegraslanden natuur leidend wordt. In combinatie met de gevoerde keukentafelgesprekken is het gelukt om in gesprek te komen over oplossingen, onder voorwaarde van passend instrumentarium. De integraliteit van de opgaven komt hier goed naar voren.
- Integraliteit is ook terug te zien in de voorgestelde aanpak rondom Noordse Dorp. Alhoewel het hier gaat om een relatief klein gebied, is het een inspirerend project wat sterkt bijdraagt aan het realiseren van opgaven en toekomstbestendige landbouw i.sm. agrariërs in dit gebied.
- In Aarlanderveen wordt gewerkt aan een toekomstbestendige landbouw, waarin o.a. aandacht is voor transitie en verdienmodellen.
- In potentie is de bijdrage aan de (indicatieve) doelen zeer groot in het gebied omdat het één van de polderprocessen binnen N2000-begrenzing ligt. Ook zien we dat het een goede start is om te werken aan de aanpak van drukfactoren.

- Het Fieldlab Groene Hart levert een grote bijdrage aan de toekomstbestendige landbouw. In dit project worden verschillende knelpunten in de transitie van de landbouw aangepakt en ondernemers gestimuleerd en begeleid om stappen te zetten richting een toekomstbestendige landbouw.

Verbetersuggesties

Korte termijn

- Er wordt aangegeven dat er vanuit SANE een overgangszone wordt geïntroduceerd. Specificeer dat dit over de aanpak van drukfactor stikstof gaat. Voor de drukfactor exoten kan een overgangszone van 1 km nodig zijn, maar deze heeft niet tot nauwelijks invloed op de agrariërs. In het plan wordt verder niet gesproken over invasieve exoten hoewel de rivierkreeft ook in en rondom de Nieuwkoopse Plassen een thema is.
- Er worden verschillende kansen benoemd voor de realisatie van Groenblauwe Dooradering. Kwantificeer de bijdrage aan doelbereik voor deze kansen.
- Benoemd de ambitie voor weidevogels op polderniveau, deze is nu alleen op gebiedsniveau gespecificeerd. Formuleer ook concrete projecten om de potentie voor weidevogels te benutten.
- Het is goed om te lezen dat Water en Bodem Sturend en de gebiedsopgaven (peilopzet, wateroverlast/waterberging) aandacht krijgen in het plan, ze worden alleen niet expliciet benoemd. Geef de ruimtelijke impact van de voorgestelde plannen explicieter aandacht in de vervolgitwerking.

Middellange termijn

- Ga door met het zetten van stappen om het startdocument te laten groeien tot een gedragen gebiedsplan en verbreed de aanpak naar niet-prioritaire polders, in samenwerking met Fieldlab Groene Hart.
- In algemene zin zien we dat de polderprocessen en het Fieldlab Groene Hart bijdragen aan toekomstbestendige landbouw. Beschrijf het verdere verloop van het gebiedsproces, de ontwikkeling van het gebiedsplan en met name de plannen in gebieden buiten de polders waar nu ingezet wordt. Dit is een eerste stap om in te kunnen schatten wat de bijdrage aan doelbereik is.
- De ambitie wordt benoemd om toe te werken naar 40kg NH₃/ha in de periode tussen 2035-2040. Borg deze doelstellingen en verduidelijk met welke inspanningen naar dit doel gewerkt wordt. Het is nu veelal benoemd op ambitieniveau.
- Schenk, om te werken naar een toekomstbestendige landbouw, in de projecten ook aandacht aan (de nieuwe eisen m.b.t.) dierwaardigheid en de broeikasgasemissieopgave uit de landbouw (methaan en lachgas).

Hoe verder?

De provincie als gebiedsautoriteit:

- Gaat aan de slag met het verder uitwerken en bestuurlijk vaststellen van richtinggevendende doelen voor gebieden (waar mogelijk/nodig).
- Ontwikkelt haar beleidskaders verder, zoals de Modulaire Herziening van het omgevingsbeleid, het Regionaal Waterprogramma, de Uitvoeringagenda Landbouw, en de SANE-maatregelplannen.

- Biedt ondersteuning aan de gebiedsprocessen met gebiedsmanagers, proceskosten en deelnamevergoedingen. De gebiedsprocessen lopen in ieder geval tot Statenbesluit over de vervolgaanpak in september 2026 door.

De provincie als gebiedspartner:

- Werkt aan het versterken van integraliteit door integraliteit tussen *gebieden* te versterken via gebiedsmanagers en regietafels maatregelen en projecten voor biodiversiteit meer afstemmen. En integraliteit tussen *opgaven* te versterken door gelijksoortige projecten in samenhang op te pakken en waar nodig overkoepelend beleid te maken.
- Werkt aan het versterken en concretiseren van gebiedsplannen door
  - Opvolgen van aanbevelingen uit gebiedsgerichte terugkoppelingen
  - Programmeren selectie van low-regret projectvoorstellen via de Voorjaarsnota 2026 voor behoud van energie en voorgang in gebiedsprocessen.
  - Overige projectvoorstellen te concretiseren en programmeren o.b.v. het geactualiseerde afwegingskader ZH-PLG. Deze programmering wordt november 2026 verwerkt in de begroting 2027.

Daarnaast werkt de provincie aan een vervolgaanpak voor de gebiedsprocessen, aanhakend op en lobbyend richting het nieuwe Rijksbeleid. Voor de vervolgaanpak spreken we ook met gebiedspartners. Het voorstel wordt naar verwachting voor de zomer gedeeld, waarna Provinciale Staten het in Q3 2026 kunnen behandelen.

Tevens gaat de provincie aan de slag met de gestelde randvoorwaarden. We herkennen veel randvoorwaarden vanuit de gebiedsplannen en werken op dit moment al aan een aantal gestelde randvoorwaarden. Tegelijkertijd geldt dat we voor een deel van deze randvoorwaarden nog werk te doen hebben of een besluit moeten nemen. De komende periode gaat de provincie hiermee aan de slag en kijkt welke rol zij hierin kan vervullen.

Wij vragen of het gebied zich met ons inzet voor:

- Blijf doen wat je al deed: benut reeds geplande overleggen voor het opwerken en concretiseren van ingediende en nieuwe projectaanvragen waar nodig.
- Ga samen met de gebiedspartners (inclusief ons) met de verbetersuggesties op de korte termijn aan de slag om het gebiedsplan nog beter aan te laten sluiten bij de opgaven in het landelijk gebied.
- Onderzoek welke maatregelen in samenhang met elkaar binnen het kerngebied Veeweiden kunnen worden opgepakt. Maak daarbij gebruik van elkaars kennis en kunde.